

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Feria VI. Post Dominicam II. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

FERIA VI. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Partitio.

- I. Quod homo sit arbor.
- II. De vinea, quid sit.
- III. De cultura & partibus vineæ.
- IV. De Vinitoribus.

Homo erat Paterfamilias, qui plantavit vineam, & sepem circumdedit ei. Matt. 21.

FIGVRA.

2. Reg. 21. **H**abeat iustus ille & innocens Naboth, cui par in Israel vix vnquã fuit, vineam quæ successione hæreditaria ad ipsum deuenerat: verum quam impius Rex Achab omnium ratione totoq; conatu inuadere moliebatur: quod cum pro voto ei non succederet, fornicaticis Iezabel, quæ verus impietatis typus exstitit, opera eam in rem vsus est, quæ falsis testimoniis miserum Naboth nefarie circumuentû, iussit trucidari. Idẽ ipsum sub vmbris insignis cuiusdam parabola in Euangelio nostro expressum videre videor. Cetas enim hic verum illum Naboth Christum Iesum, quo iustiore innocentioreq; mundus non tulit, egregia & fecunda vinea, Ecclesiæ sc. possessorem: quam non Achab, sed Satan inuadere satagit: quod tamẽ cum propriis vitibus efficere non posset: ad alterantem illam & fornicantem synagogam adhibuit, quæ iniquis testimoniis oppressum in monte Caluariz, nefanda morte in cruce mori coegit. Hęc communis & vulgatissima parabola est interpretatio: verum vt nouum quid & inauditum huc asserere possimus, Patreletti Spiritus opem, precibus sanctissimæ Virg. inclamemus.

AUE MARIA.

Cyrus Rex libenter fructus colligebat ex arboribus. **M**agnam illum Persarum Regem Cyrum maximæ voluptatis loco habuisse ferunt, si fructus ex arboribus, quas suis ipse manibus consequisset & inuenisset colligere posset, Evangelica quoque historia vnica Dei nostri

delicias, & voluptates esse refert, fructus ex bus, quas teneris illis arbusculis, animabus inquam rationalibus, quas per Baptismatis Sacramentum renatas in Ecclesia plantauit, productos Xenophon videre, & visos colligere. Ego posui vos vt edatis, & fructum afferatis. Quali diceret, Ego vos, Apostoli mei veluti impolitos truncos, & steriles stipites e deserto mundi huius extractos in fertile Ecclesiæ meæ solum traduxi, vt instar sublimenutantium cedrorum in altum excrescatis, fructusque deuotionis sanctificationis, ac prædicationis per totum mundum producat.

O Christiane, mutato nomine de te fabula narratur. Plantauit te nempe Deus in Ecclesiæ suæ viridario, proprio rigauit sanguine, gratiarumq; suarû cœlestium influxus in te vberime & imbres immisit, verum vt fructus dignos & expectatos feras, fructus inquam pœnitentiæ, fructus scilicet ieiunii, misericordiæ, id est, elemosynarum. Audite obsecro vocem illam clamantis in deserto, facite fructus dignos pœnitentiæ: quasi diceret, Scribe & Pharisæi, ciues Ierosolymitani, vos scilicet steriles iuniperi, ac infrugiferæ pinus, in terra synagogæ plantatæ: appareat in vobis tandem aliquando fructus. Præiuit mihi hic vitam vates regius, qui cum de iustis loquitur, arbores eos appellare non dubitauit. Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo: & folium eius non defluet.

Omnes quoque quæ in paradiso terrestri creatæ erant arbores, fructus proferebant: ac nulla penitus erat quæ fructu careret: produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suauis quod etiam ex eo patet, quod Deus Adâ locutus dixit, De omni ligno paradisi comedes: vnde colligi potest, omnes frugiferas ac feraces fuisse. E quo cuiusdẽ apparet, iam inde à mûdi exordio Deum nullis infrugiferis arboribus nullumq; fructum delectari: ita vero fructibus capi nullam vnquam in agris suis sterilem arborẽ crescere fuerit, sed extirpari quamprimum iusserit: aperte testatus, Omnis arbor qua non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Quibus verbis dicere voluit: Numquam Ecclesiæ meæ agrum ab infrugiferis & sterilibus

bus plantis sinam occupari: omnes eas quæ fructum nullum produxerint, omnes illos peccatores, veluti fomentum & pabulum flammæ infernalis, mors excindet, & depascet.

Luc. 18.

An non meministis grauissimæ illius maledictionis, quæ in ficulneam illam sterilem placata est: *Venit paterfamilias quarens fructum in illa, & non inuenio, & dixit ad cultorē vineæ: Ecce anni tres sunt ex quo venio quarens fructus in ficulnea hac, & non inueni, succide ergo illam, ut quid enim terrā occupat?* Quid ad hæc peccator, mala inquam arbor, planta inutilis, ficulnea infrugifera, quid ad hæc obiicies? Tres tantum effluxerant animi ex quo misera hæc ficulnea fructum non tulerat, & ecce patremfamilias a deo indignatum, ut eam iusserit succidi: & viginti forsitan, ne dicam triginta, & quod excurrit, anni elapsi sunt ex quo nullus pœnitentiæ fructus in te natus est? Quid igitur tandem benignissimum illum Deum, qui tãto te tempore tam longanimiter expectauit, facturum tecum existimas?

Daniel. 4.

Vidit olim Nabuchodonosor Babylonis Rex, somnians arborem in medio orbis consistam, cuius tanta magnitudo & vastitas fuit, ut cælum vertice suo cõtingeret, & radice ad profundissimas vsq; terræ abyssos penetraret, rami vero ab vno ad alterum polum pertingeret: cuius folia pulcherrima, ac fructus iucundissimi erant, & in qua volucres cœli nidificarent, & sub qua multa animalium genera cõmorabatur. *Videbam ecce arbor in medio terra, & altitudo eius nimia, folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & esca vniuersorū in ea, subter eam habitabat animalia, & bestie, & in ramis eius cõuersabantur volucres cœli, & ex ea vesebatur omnis caro.* O arbore longe pulcherrimā, fructibus refertā, cum omnes bestie sub ea pascantur: Ecquid huic vero tãdem euenturū putatis? Cū illā igitur Rex attentius contempleretur, ecce vox de cœlo venit, clamās: *succidite arbore, pracidite ramos eius, excutite folia, & dispergite fructus eius.* Eheu? quã obrem parua arbor hæc ita succiditur quare excinditur? Cum tñ fructus vberimos produxerit, sed fructus in vsum animalium destinatos: non erat enim fructus Deo gratus, sed bestias, *Ex ea vesebatur omnis caro.* Deus nãque fructus bonos, eosq; spirituales requirit.

Vo ait olim ad se Ezechielem Deus, vocatumq; ad regē Iuda ciuesq; Ierosalem destinauit, hoc vt iis enigma proponeret: *Aquila grandis magnarum alarum, plena plumis & varietate venit ad Libanū, & tulit medullam cedri, summitatē frondē eius assumpsit, & transportauit eam in terram Chanaan.* Quid his verborum inuolueris, quid his e ænigmatice & tropice propositionibus denotas Domine, quas populo tuo in Iudea per Prophetam vis proponi? Per aquilā. Auditores, designabat Deus Regem Nabuchodonosor, & Ierosalem per Libanum, ciuitatem Ierosolymorum. O Libanus inuolutum mysterium! Mons Libani excel-
sissimus est, cedris vndique procerissimis vitur. suque iucundissimis, sed fructu penitus carentibus, confitus. Vnde significare conabatur Deus Ierosolymitanam ciuitatem monti huic esse quam similitam, ædificiis sitoque pulcherrimā, sed instar Libani, cedris infrugiferis, licet procerissimis, refertā: cum Rex, & Principes ac ciuitatis Optimates nullum, qui Deo gratus foret, fructum proferent: quos ideo in manum Nabuchodonosor Regis euellendos & destruendos traderet.

Anne igitur nobis figuræ desunt ad demonstrandum, quãtum Deus animas multis bonorum operū fructibus ornatas, complectatur? contra vero quantum steriles detestatur? Est hoc subiectum parabolæ hodiernæ Euangelicæ, nostri sensus: in quo Dominus ænigmatice de Ecclesiæ suæ vinea aduersus Iudæos, qui instar arborum infrugiferarū nullos fructus proferebant, agens, tandem interminans infert: *Auferetur arboru regnum, & dabitur genti facienti fructus eius.* De vinea primo loquendum est, ac deinde ad vitatores, quorum curæa demandata est descendemus.

Quod ad primū igitur spectat, omnes Ecclesiæ Patres & Doctores, qui parabole huius vniquam meminere, & vineam hanc ingressi fuere, singula diligentius considerantes, oculosq; modo in sepe circumseptentem, modo in torcular quod in medio eius conspicitur, modo in turrim, quæ eam communit, conicientes, diuersis eam rebus accommodarunt. Athanas. igitur in primis cum rem attentius perpendisset, per vineam mundū intellexit: per turrim, fidem: per vitatores, Iudæos per

Per vineam hanc variam intellexit.

Athen. 4. Lib. 4. per

Mystica vinea hu-
ius expli-
catio.

per seruos, Prophetas. S. Isidorus Hispanen-
sis aliud commentus est, atq; à communi ex-
plicandi ratione recessit longius: ait enim per
vineam, Ierusalem: per torcular, templum:
per turrim, altare: per sepe, legem: & per
filium, Messiam denotari.

O egregias & doctas commentationes!
alias vobis adhuc insinuabo. Quis neget per
vineam hanc, Religionem & Monasteria de-
signari: in quibus regulæ cõstitutionesq; in-
star sepi sunt: humilitas, turris instar: Reli-
giosi, vineatorũ: ipsẽ deniq; orationes, morti-
ficationes, austeritates, mundi q; cõtẽmp-
tus, fructuum nomine appellari possunt. An non
etiam sub inuolucris hisce parabolicis intel-
ligi queant sacrosanctus Senatus: & tribuna-
lia Iustitiæ? Sunt sane illa instar vinearum à

Sacra tri-
bunalia
sunt vineæ
Christi.

Deo hoc in mundo constitutum, quas vndiq;
legibus, edictis, decretis, constitutionibus,
consuetudinibusq; velut sepius circũsepi-
torcular earum esse propriam vniuscuiusq;
conscientiam: turrim & arcem, iustitiã: cul-
tores earum Consiliarios, Senatores, Iudices
& Præsides: seruos qui ad easdẽ colẽdas missi
sunt, necessitates, clamores ac populi quere-
las esse, fructus vero, litũ determinationes,
oppressorum defensionem, orphanorum tu-
telam, delictorumq; admissorũ castigatio-
nem dici posse. O vineam incomparabilem!

Anima ho-
minis et-
iam dici
potest vi-
nea.

Psal. 90.
1. Ioan. 1.

Quid si & tu, ó anima, vinea dicereris? me-
rito quidem Plantauit te namq; Deus. crea-
uit scilicet, in hoc corpore gratiarũ suarum
imbrẽ in te immisit, crux eius tibi velut ful-
crum & sustentaculum est, sepi ipsi sunt An-
geli, nam *Angelis suis Deus mandauit de te.*
Torcular, ipsa est charitas: turris fides, & qui-
dem fortissima, *Hac est enim qua vincit mun-
dum fides nostra.* turris inquam, cuius funda-
mentum ad inferos vsq; pertingit, cum infe-
rorũ pœnã suppliciaq; credentibus timorem
incutiant: turris etiam altissima, quæ in cœ-
lum vsq; glorię consequendę spe ingreditur:
tor fenestris, quot virtutes possidet, circum
vndique decorata. Serui qui apte missi sunt,
ipsẽ sunt inspiraciones, exhortaciones, fra-
ternæ correptiones, omnes cælo oriundę di-
ci possint. Fructus vero quos te proferre o-
portet, ipsa sunt opera pietatis & charitatis,
& vineam iucundissimam.

O nefanda & execranda hæresis, an non & Vineam quo-
te vineam appellare audebimus: nõ quidem que sed
Dei, sed diaboli manu plantata: nõ quidem que sed
que es errorib. falsitatis, imposturis, men-
daciis, & blasphemis circumsepta. Torcular
reus.

tuum, perpetua cõscientię tortura & assiduus
interius cruciatus: arx tua ipsa est superbia:
cultores habes Lutheros, Zuinglios, Calui-
nos, diabolos simul & verbi reformati mini-
stros: serui qui ad te missi sunt, Episcopi, Do-
ctores & pastores, quibus credere noluiti:
fructus vero quos profers, sunt altarium de-
molitio, campanilium destructio, in Deum
blasphemia, omnium sanctorum locorum
profanatio, animorũ exitium, regnorum e-
uersiones, ac turbæ per orbem terrarum con-
citata. De te, ó infernalis vinea Moysen Pro-
phetam locutum existimo, cum ait. *Vna eo-
rum, vna fellis, & bovis amarissimi: vinum eo-
rum sicut draconum, & venenum insanabile.*

Verũ hæc hæc hactenus, & quidem extra pro-
positum. Vineam igitur hæc quam Pater ille fa-
milias plantauit, Ecclesia Catholica est. testẽ
& vadem habeo Isaiam, *Vinea Domini exerci-
tuum domus Israel est, & vir luda germen eius
delectabile.* Quot porro sæculis vinea hæc plã-
tata fuit? ante tempora scil. Davidis, Moy-
sis, Abraham. Noe, ante dies Abelis, deniq;
antequam Adam formaretur, imo cum ipis
Angelis cœpit existere. Et sane si Ecclesia ni-
hil aliud est quam omnium Christi fidelium,
sub vno capite & duce Iesu Christo cõuẽtus
& congregatio: & constet Angelos ipsos fidẽ
olim habuisse, non est mihi credere, dubitan-
dum, quin Ecclesia ab Angelis exordiũ sum-
pserit, & ante homines natos florere & vigere
cœperit. Verum si Ecclesiam pro credentium
& vero Deo immolantium congrega-
tione & vnione accipiamus, constat eam non nisi ab
Abel, qui primus Deo victimas mactauit, pri-
mus sacrificium obtulit, & primus Ecclesię &
mũdi martyr exstitit, duxisse principiũ. Atq;
hęc communis sanctorũ Patrum opinio est,
& vulgata parabolę huius explicatio. *Homo
erat pater familias qui plantauit vineam est Pa-
ter ille familias, Deus, est, pater inquam fa-
milias, quia Angelos & omnes omnino mor-
tales domesticos habet. ille Vineam planta-
uit, Ecclesiam, id est, Quando vero? ab ipso
T 3 mundi*

Psal. 88.

mundi primordio, iam ab ipso Abele, *Et ipse fundavit eam altissimus* Deus scilicet eius auctor est, eius fundator est, ac plantator: à torto retro sæculis, Ecclesiæ hæc vinea exstitit.

3. Reg. 21.

Hæc namq; est vinea illa Naboth, quam Achab tanto tempore inuadere conatus est: vinea inquam Christi Iesu, quæ Satan toties concupiuit, ita vt Christus eius causa vitam amittere fuerit coactus. Hæc est vinea illa Noe, quæ vuis suis plantatam inebriauit. Vt vero hoc per transfennam insinuem, quod in Genesi legitur, Noe primū vineę repertorem extitisse, non ita intelligendū est quasi nullę ante eum in orbe vites extiterint: sed forsitan, quod eas incultas & neglectas colere inceperit, vel dissipatas in vnum locum cōgregarit: atq; adeo vineę repertoris nomen inuenierit: cuius occasione sacrę litterę addūt, Noe vite plantata à vino inebriatum fuisse, ac tum nuditate eius detecta à filiis ludibrio habitum.

Psal. 19.

Verus hic Noe, Christus fuit, qui post peccati originalis diluuium, primus in Ecclesia vineam plantauit: non quod Ecclesia ante diluuium non exstiterit, verum quod eam incultam & desertā quodammodo, neue adeo late patentem, angustis Iudæę finibus circūscriptam, & terminis synagogę contentam, in aduētū suo ab vno polo vsque ad alterum extēderit. *In omnem enim terram exiuit sonus eorum.* Hæc igitur ratione eum vineam plantasse diximus. ac tum Noe accidit, vt vinea Ecclesiæ suæ plantata, vino amoris quo eam prosequeretur, in passione fuerit inebriatus: ac præ labore, quem in ea fossa circummuniendo insumpserat, defatigatus, in somnum incidit, idque in monte Caluarię: nuditateq; suam, humilitatem ac paupertatem in cruce detexerit ac demonstrarit. Vnde factū est vt Iudæi filii primogeniti ac dilectissimi eum subannarint. *Omnes videntes me derisurrunt me, & factus sum opprobrium hominum, & abiectio plebis.*

Psal. 21.

Gen. 40.

Hæc scil. vinea est quę tres propagines habebat. q̄ pincerna Regis Pharaonis in somnis vidit. *Videbam corā me vitem, in qua tres erant propagines, crescere paulatim in gemmas, & post flores vuis maturefcere.* Habet nimirum Angelos in cœlo, animas in purgatorio, ac nos peregrinos & viatores in Ecclesia mi-

litati. O vere insignes propagines! ð vineam vberem & feracem! vineam inquam, q̄ Deus rā diuersis rationibus: modo pluias in eam, modo calorem immittendo, superflua reserendo, excoluit. Et sane immisit toties in eam pluias, & quadraginta dierum spatio diluuii aquis eam rigauit. Vberem profecto rigationem. Sed non minus ardua tum fuit, cum nimirum omnia eius septa destructa sunt, & octo tantum animæ per aquas seruata, quæ deinde post diluuium hanc iterum propagarunt.

Fuit & irrigata in deserto Sinai, quando aquæ ad Moisi imperium à petra durissima profuxerunt. *Percontisq; petram, & exibit ex ea aqua, vt bibat populus.* Rigauit eam deinde Elias, copiosam pluiam immittendo, cum scilicet triennio & amplius præ continuis caloribus & æstibus arfacta pœne exaruerat: *Eccc cœli cōturbati sunt, & nubes & ventus, & facta est pluuia grandis.* Fuit & amplius ð vinea, ac multo quidem præclarior vtilisq; irrigata sacra illa vnda Baptismatis: verum felicius adhuc pretioso Christi sanguine, quem ille ad te irrigandam vberime in crucis arbore effudit, ita vt tum vere completum illud Prophetæ dicere liceat, *Fluminis impetus latificat ciuitatem Dei.*

Verum præter abundantē illam irrigationem aquasq; quæ in eam immittebantur, calores & æstus in primis necessarii erāt. vt vix maturefcerent: quos adeo quidē vehementes Samarię incolę experti sunt, vt multi trā annorum spatio, præ calore & siccitate interierint, quin & adeo æstuates eos in Genesi legimus, vt Pentapolis calore & igne fuerit consumpta: adeo grādes quoq; & immesos, vt omnia in terra eū lapides. imo aqua ipsa, ad Bilię preces deflagravit Deniq; ipse Christus, cum in hanc vineam venisset ac cruditate vuarum animaduertisset, quo citius multo maturefcerent, ignem secum detulit. *Ego veni ignem mittere: & quid volo nisi vt ardeat?*

Deinde vero post calores & pluias, adiungit & putationem, resecat eam, amputat, ac noxia & superflua demit: quod negotium primo ipsis Angelis cōmisit. *Eccc enim Angelus in vna nocte, miserabili amputatione omnes Ægyptiorum primogenitos resecat: ecce* *Exod. 12. & alium*

& alium in castris Sennacherib Regis Assyriorum vno tempore ceterum octoginta hominum millia diuina iustitia gladio excindentem. Quam tamen vehementem nimis incisionem, Angelis demandatam, reuocauit, & homines adhibere maluit, qui molliorem multo & leuiorem, Circumcisionem seque ad vsque Messia aduentum permanit.

Quo igitur laboribus exulta es o vinea! non restabat aliud, nisi vt ex vno loco in aliu transplantareris: quod toties tibi factu, quae tot diuersa sola & fundos habuisti, ac tam variis in terris fuisti constita. Primo namque in paradiso terrestri plantata es. Hinc quam ferax & fertile solum! inde in terram hanc miseram translata, o sterilem fundum! Traduxit te mox Abraham de Vr Chaldaeorum, inque terra Chanaan transtulit: Ioseph te in Aegyptum tulit, Moses vero videns te pessimo tunc loco sitam, in desertum migrare facit: vnde regius Psaltes: *Vineam de Aegypto transtulisti.* Cum ad quadraginta prope modum annos in deserta illa & inaquosa solitudine haesisses, in qua te Caleb & Iosue videbant arescere, in terra promissionis te traduxerunt: in qua cum multis annorum milibus feliciter propagata esses & fructum vberissimum protulisses: ipse paterfamilias Christus, ac vinea Dominus, noua quadam ratione, in Gentili solo totam transplantauit, in quo tanta tua felicitas & augmentum fuit, vt quamprimum per ipsum terrarum orbem propagines & genimina extenderis.

Verum, vt profundius adhuc hanc vineam ingrediamur, dico eam valida & spissa sepe, id est, custodia & protectione Angelorum, esse circumseptam. Quid ni? Si n. Cherubini paradisi custodierint, si coelestium intelligentia coelestes orbes ipsorumque motum moderentur & conseruent: quid obstat quo minus Ecclesiam ab Angelis protegi dicamus? sequamur in hoc vatem regium, eiusque verba huc trahamus: *Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis.* Scio quidem hoc de animarum protectione vulgo intelligi, quas Angeli custodiunt & protegunt: at non video, quo minus hoc & de Ecclesiae defensione intelligatur? Suffragatur hic mihi & Isaias: *Super muros Ierusalem constitui eu-*

stodes, tota die & tota nocte non tacebunt. Quin *Psalm. 124.* & ipse Deus huius vineae custodem agit: *Dominus in circuitu populi sui.* & alio loco: *Nisi Dominus custodierit ciuitatem frustra vigilat, qui custodit eam.* per hanc ciuitatem vinea & per vtrumque Ecclesia intelligenda est.

Ecce tibi praecipuum vineae vallum, ac primam custodiam: sunt autem & alia munita, quae eam protegant & ab incursu hostili tueantur. Ipsae scilicet Sanctorum preces & intercessio, an non sepes & murus validissimus dicenda sunt? An non Iudas ille Machabeus Israelitarum dux & decus, per omnes terrae angulos bellica laude ac rerum bene gestarum gloria nobilis, Prophetam Ieremiam, ac Summum Pontificem Oniam, extensis manibus Deo pro sancta ciuitate Ierusalem & omni Iudaeorum populo supplicantes, eumque velut sub alis protegentes, & custodientes vidit? Quin & ipsa doctrinae scientiaeque Doctorum vineae huic loco sepes est: lupos enim arceat, vulpes excludit, atque alia noxia animalia prohibet ne eam ingressa destruant ac demoliantur: quae nam scriptorum, & librorum sepes, quisnam disputationum, & praedicationum, Carechismorum murus & vallum hanc vineam ambit? At omnium fortissima sepes ipsa Conciliorum auctoritas dicenda est: hac enim semper haeretici eadem exclusi sunt: haec eos haecenus semper prohibuere ne Ecclesiae septa transilietes eam misere inuaderent, & destruerent.

Ecce, vix Atriana illa rabies, quam vere lupinam dicere possumus, per agros Ecclesiae grassari coepit: quin ecce Concilium Nicenum sepe ex tot Episcopis & sanctis Patribus constituit. Macedoniani vineam hanc parant inuadere: Ecce tibi Constantinopoli statim indictum Concilium, velut murum circumiectum & oppositum: succedunt his Nestoriani: & ecce magnum illud Ephesinum Concilium sese opponit. Eurychiani vineam nostram demoliri satagunt: at sepe ex Episcopis variis coeactam, qui Chaledonem tamquam ad sacram aliquam expeditionem suscipiendam confluxerat, inueniunt, quae aditum prohibeat. Quin & parentum memoria, cum Lutherani, Zuingliani, Caluinistae, instar efferae luporum, ex latebris

Explicatur vineae huius sepimentum

2. Mach. 15.

Conciliorum auctoritas Ecclesiae instar sepe sunt.

haere-

Gen. 7. Irrigatio vineae est Esau filia.

4. Reg. 18.

Exod. 11. 3. Reg. 11.

Psalm. 79.

Psalm. 4.

Reg. 11.

Angeli sunt Ecclesiae sepes.

En. 14.

Reg. 11.

Psalm. 90.

Psalm. 11.

Isa. 62.

hæreseos emergerent, & Germaniam ac miseram nostram Galliam vastare gestirent: an non etiam statim Concilium Tridēti indici vidimus, ad quod ex omnibus mundi partibus doctissimi quique, cum Episcopi & Præsules, cum Doctores & magnæ auctoritatis viri, velut ad sacram quandam panegyrem, vt hereticorum rabiem prohiberent confluerūt? quantam ergo Domine curam vineæ tuæ dilectissimæ geris? verum nondum hic tua diligentia & sollicitudo finem accipit.

Quid turris in vinea constructa denotet.

Videō hic quin etiam turrim, arcem, ac veluti propugnaculum. quid porro his omnibus innui putamus: Auditores? Quid si turrim hanc Pontificiam dignitatem & auctoritatem esse dixerō? nescio tamen an credituri sitis: erit forsitan ipsa sacerdotalis, in verum & mysticum Christi corpus potestas qua nihil in Ecclesia sublimius aut maius inueniri potest, turrim dico, quæ Angelorū dignitatem potestatemque Seraphinorum multis interuallis antecedit. Quid si hanc turrim, ipsam Ecclesiæ Iurisdictionem interpretatus fuerō? quæ altissima fortissimaque est, à qua hinc ceterarū & interdictiones, inde vero indulgentiæ gratiæ proficiuntur. Omnia hæc & quidem apposte dici possent: verū cum attentius turrim hanc specto, sacram Scripturam esse, non possum quin asseram: quæ nimirum turris est, Dauidicæ illi non absimilis, è qua mille clypei pendent: turris cum propugnaculis ædificata Scriptura igitur Ecclesiæ armamentarium est è quo dum tempus est, arma, machinæ bellicæ, & bombardæ maiores, ad hæreses oppugnandas, expugnandasque, ad Iudæorum perfidiam recundendam, ad tentationes deniq; superandas, proferuntur. Quin & Dominus noster Christus non aliunde arma ad Principem tenebrarum prosternendum accessit, quam ex sacra Scriptura: *Non in solo pane viuit homo, contra gulam: Non tentabis Dominum Deum tuum*, aduersus superbiam.

Cant. 4.

Matt. 4.

Torcular Ecclesiæ.

Restat adhuc torcular quod ubi inuenimus, nihil amplius restare puto. Quid igitur nobis ò præclarū torcular denotat? ausimne dicere martyrium & supplicia esse, quibus gloriosus ille martyrū sanguis expressus est: an vero ipsam pœnitentiam quæ vere admi-

rabile torcular est, ubi sub attritione & contritione, veluti sub duobus molaribus aut tabulis, peccata conuertuntur & inter se colliduntur, maxime ubi & iucundissimus ille lacrymarum riuulus accesserit? Verum haud penitus errauero, si Crucem Christi torcular hoc esse affirmauerō: ita namque eam ipse olim vocauit: *Torcular calcanei solui*. Ipsa namque est torcular illud regium, quod in monte Caluarie, in quo Redemptor ita expressus fuit, vt pretiosus sanguis eius copiose vndiq; effluerit, constitutum fuit.

O paterfamilias benignissime, quid amplius debuisti vineæ tuæ facere, & non fecisti? Tor Episcopi, tot Doctores, tot Prædicatores in hac pro munimento constituti sunt: tot sacerdotes in sacrificii torculari, tot Papæ, tot Pontifices, Cardinales in turri eius positi. Quid igitur debui ultra facere vineæ meæ? *Et non feci?* O vere igitur turrim admirabilem, ò vineam pulcherrimam, ornatissimam, & omnium aliarum vinearum fortissimam!

Iam tempus est auditores, vt ad alteram concionis partem accingamur. Vineam igitur tam valde communiam, magnus paterfamilias locauit eam agricolis & vinitoribus: summis inquam Sacerdotibus Leuitis, Scribis quoque & Phariseis in veteri Testamento: Pontificibus pastoribus & Episcopis in nouo. Ad Iudæos tria seruatorum genera missa sunt, ad fructus vineæ huius reperendos primis, scilicet temporibus Iudicium, & hi fuere Prophetæ: secundi Samuel's & Regum tempore, & hi quoque Prophetæ, at plures longe quam prius: postremi fuere post transmigrationem Babylonicam, & hi quoque Prophetæ fuere, ac numero prioribus superiores. Verum ò crudelitatem inauditam, & ingratitude in incomparabilem! impii illi agricolæ omnes hos seruos, quos ad illos vineæ dominus destinauerat. interfecere: *Occiderunt* nēpe Prophetas: Isaiam ferræ lignea secure medium: Amos lapidarunt: Michæ alas impegērūt, ac carceri manciparunt: Ieremiam in puteū demerserunt: Ioanni Baptistæ caput præciderūt, Iesum Christū deniq; filium familias, hæredem vineæ, cruci affixerūt. O inhumanitatem admirandam! quæ in nouo quoque testamento haud multo minor fuit. Misit namque pater-

paterfamilias & alios seruos, quales Apostoli, qui omnes martyrio affecti sunt: misit Doctores & præcones Euangelicos infinitos, qui omnes aut neci traditi, aut ludibrio habiti. ò nefarios & sacrilegos agricolas! ò ingratos cultores!

Hinc animaduertas oportet hæretice, cū de vinea iam sermo incidit, strenui & seduli agricolæ, qui veniam conductitiam possidet, non esse eandem destruere & demoliri, aut nouas turres & propugnacula constituere: a liatorcularia imponere, sepes eas noua quadam ratione flectere, atq; ex hac vinea alias uuas condere, quemadmodum te ruique similes facere videmus: qui nouam Ecclesiam creditis nouas disciplinae cæroniarumq; interpretationes fingitis, noua Sacramenta excogitatis & comminiscimini. Mihi credite, nihil hic immutandum, at prima illa vinea excolenda est, sacre Scripturæ sensus, quem SS. Patres proposuerunt, retinendus, traditiones Ecclesiæ seruandæ, cuiusq; institutum præceptaq; sine vlla deprauatione custodienda.

Verum ò Christiani, quid statis hic tota die otiosi? quid ageris in vinea Domini? ecce paterfamilias fructus in ea exigit: fructus inquam misericordiar, elemosynas quas in pauperes & inopes profundatis, exigit cultu latræ, fidem, & reuerentiam erga venerabile Eucharistiæ Sacramentum: fructum patientiæ in afflictionibus, fructum obedientiæ erga Ecclesiæ Præsules. Fructus prædicationis requirit ab Episcopis & vt in diocesi sua commorentur: pacis denique fructum à Christianis Principibus. Quos fructus si non proferamus: timendum est, ne iratus vineam nobis auferat. *Et auferetur à vobis regnum, & dabitur genti facienti fructum eius.* Ecce producam exempla. Abstulit vineam hanc ab Asia, quam sanctus Ioannes tanta pietate & salutariibus institutis excoluerat: abstulit ab Africa, in qua Augustinus tot miracula patrarat, abstulit denique ab Anglia, quæ tot viros tum sanctitate tum doctrina scientiaq; eximios progeniuit.

Quæ cum ita sint Auditores, vitant oblecto vestram corrigite, ac fructus dignos bonorū operum proferte, *Auferetur alioquin à vobis vinea hæc, & dabitur genti facienti fructum eius.*

Tom. 1. Bessai Quadrage.

Et auferetur à vobis regnum, & dabitur genti facienti fructum eius. Contulerat Sauli regnum Deus, quo cum se indignū redderet: id auferens in Dauidē trāstulit: Elegerat quoq; Ieroboam, vt decem tribubus præset, cui beneficio cū vita nequaquam responderet, tanto eum deiecit humiliss, quanto eum prius eleuauerat sublimius Sodomam in terra fertili & feraci condiderat, *erat enim terra illa sicut paradisus*, quæ cum dignos non produceret fructus, eam perdidit & incendio deleuit. Decē populos regionibus & vrbibus spoliavit, & Israelitis tributum pendere coegit: eo quod fructus bonos nequaquam proferrent. vnde Psalmista: *Dedit illis regiones gentium, & labores populorum possederunt.* faciamus igitur in hac vinea fructus, sedulo in eadem elaboremus, ac fructus pœnitentiæ dignos producamus.

Teque ò paterfamilias, qui nos magno sane nostro commodo in hac vinea constituiti, qui nos à primis natiuitatis initis, Angelorum custodia veluti sede circumsepisti, qui nos deinde semper sub excelsæ & inexpugnabilis dignitatis Pontificiæ turris munimine protexisti, qui nobis quotidie pretiosum regalis tui sanguinis vinum magno impetu in crucis torculari expressum propinas; denique qui nunquam Ecclesiæ tuæ vineam excolere desinis, nobisque omnia, quæ ad laborandum in ea necessaria sunt, abunde suppeditas; supplices deprecamur, hæc vt nobis gratiam concedas, vt cum toto huius vitæ tempore in hac vinea laborauerimus, fructus dignos pœnitentiæ, bonorumq; opetum proferamus, tibiq; gratum hac in vita oblectuū exhibeamus, quo in altera deinde gloriam tuam contemplari mereamur. Amen.

SABBATO POST DOMINICAM II. QVADRAG.

Partitio.

- I. De prodiga voluptate.
- II. De filio prodigo.
- III. De luxuria, & dissipatione.
- IV. De regione longinqua.

Homo quidam habuit duos filios: & dixit ad olefcentior ex illis patri: Pater, da mihi portionē substantiæ quæ me contingit, L. 13.

Vu FIGVRA